

Pas op met jongeren in de groei

FOTO: GERIT STRUBIS

Jongeren mogen alleen onder strenge voorwaarden met gevaarlijke stoffen werken. Dit sluit het oefenen met bestrijdingsmiddelen tijdens lessen Gewasbescherming en op stagebedrijven nagenoeg uit. Naast deze wettelijke bepalingen bestaan er voor scholen meer belemmeringen. Er zijn bijvoorbeeld ook beperkingen aan de opslag van bestrijdingsmiddelen.

◀ **Annemiek Rijnsent, Arbeidsinspectie: "Iedereen onderkent de risico's van bestrijdingsmiddelen"**

Een leerling komt tijdens zijn schoolperiode of stage in aanraking met gevaarlijke stoffen en houdt daar blijvend letsel aan over. Iedere opleiding ziet dit als een doemscenario en probeert dergelijke schrijnende situaties te voorkomen.

De Arbeidsomstandighedenwet 1998, de Bestrijdingsmiddelenwet en de Arbeidstijdenwet bieden daarbij hulp. Zo gelden er voor zowel het bedrijfsleven als het onderwijs dezelfde strenge beperkingen voor het gebruik van gevaarlijke stoffen. Inspecteur Annemiek Rijnsent van de Arbeidsinspectie in Utrecht legt uit dat de in deze wetten vastgelegde eisen het gebruik van bestrijdingsmiddelen voor jongeren onder achttien jaar bijna volledig aan banden leggen. Dit leidt tot beperkingen voor het vak Gewasbescherming. Zo bestaat er een totaalverbod op het werken met bestrijdingsmiddelen voor jongeren onder zestien jaar. Bovendien verbiedt de wet dat deze leerlingen binnen veertien dagen na toepassing in aanraking komen met behandelde gewassen. Dit verbod geldt niet voor zestien- en zeventienjarigen. Rijnsent: "Deze groep mag werken met een categorie bestrijdingsmiddelen die bij toepassing geen beschermende kleding vereisen."

De risico-index van het College Toelating Bestrijdingsmiddelen (CTB) deelt bestrijdingsmiddelen in op een schaal tussen nul en tien. En dit betreft dan de relatief ongevaarlijke stoffen op de schaal tussen nul en één. De pictogrammen op het etiket geven volgens Rijnsent een aanwijzing hoeveel punten de CTB-schaal aan een middel toekent: "Een waarschuwpictogram op een middel duidt op gevaar."

Op nog niet alle middelen staat echter het risico-indexcijfer. Op dit moment vindt een inhaalslag plaats. Bij ontbrekende informatie adviseert Rijnsent contact op te nemen met de leverancier of arbodienst. Voor het werken met alle overige bestrijdingsmiddelen (risico-index hoger dan één) geldt een minimumleeftijd van achttien jaar en het bezit van een spuitlicentie.

Risico's

Rijnsent geeft een verklaring voor de strikte scheiding tussen kinderen,

jeugdigen en volwassenen. Ze noemt een aantal psychische en fysieke argumenten. Zij legt uit dat jongeren onder de achttien zich nog in de groei bevinden en daarom extra bescherming vereisen. "Het metabolisme – de opname en omzetting van stoffen – is bij jongeren anders. Volwassen krijgen ook vaker een andere dosis medicijnen voorgeschreven dan jongeren." Daarnaast stelt zij dat jongeren de psychische balans missen om met gevaarlijke stoffen te werken: "Ze reageren vaak impulsief en eisen extra begeleiding." Dat roept de vraag op hoe leerlingen en cursisten ouder dan achttien die nog niet over een spuitlicentie beschikken tijdens de opleiding voor hun licentie zonder praktijkoefening met gevaarlijke stoffen moeten leren werken. Volgens AID-woordvoerder Rob Hageman biedt het besluit 8 juli 1994, over voorschriften omtrent de vakkennis en vakbekwaamheidseisen voor bestrijdingsmiddelen, een oplos-

sing. Dit besluit biedt de ruimte cursisten kennis te laten maken met gevaarlijke stoffen mits er geen sprake is van gebruik in een beroeps- of bedrijfssituatie. Dit betekent volgens Hageman dat leerlingen en cursisten in een onderwijssituatie en een stagebedrijf onder direct toezicht van een docent of begeleider in het bezit van een spuitlicentie met bestrijdingsmiddelen mogen werken.

Rijnsent vindt de strakke regels zeker niet overdreven. Zij constateert dat de samenleving steeds meer beseft dat het werken met gevaarlijke stoffen risico's inhoudt. Nog steeds gebeuren er ernstige ongevallen, en dat maakt strenge regelgeving noodzakelijk.

Bestrijdingsmiddelen zijn vaak chemische middelen met vetoplosbare eigenschappen. Dat betekent dat deze stoffen in ons vetweefsel terecht komen en de gezondheid aantasten. De effecten van deze chemicaliën vergelijkt zij met het schildersyndroom: →

FOTO: GERIT STRIJBIS

▲ Strenge eisen aan de opslag van bestrijdingsmiddelen

FOTO: GERIT STRIJBS

Advies en scholing

De Arbeidsinspectie beperkt zich tot handhaving en vervult geen adviseerende rol. De arbodiensten verstrekken adviezen aan bedrijven en onderwijsinstellingen. Voor docenten die werkzaam zijn bij cursussen voor spuitlicenties, hebben de aoc's een eigen bijscholingstraject opgezet om het kennisniveau op peil te houden. Contactpersoon bij de AOC Raad is Douwe Ettema.

▲ *Simulatie van bespuiting met behulp van in water gemengde kleurstoffen is een goed alternatief*

“Ze veroorzaken op Alzheimer lijkende afwijkingen als geheugenverlies en sterk wisselende stemmingen.” Zij constateert sinds de introductie van de spuitlicentie een groeiend draagvlak voor de strakke regels. Bedrijven onderkennen de risico's die gepaard gaan met de toepassing van bestrijdingsmiddelen. Wel constateren inspecteurs vooral tijdens de vakantieperiodes overtredingen. Het gaat vaak om jongeren onder de zestien die binnen de vastgestelde termijn van twee weken in aanraking komen met behandelde gewassen. Rijnsent stelt dat de strenge regelgeving niet ten koste hoeft te gaan van de lessen Gewasbescherming. Het gebruik van placebo's of de nabootsing van situaties levert volgens haar voldoende mogelijkheden op. Daarnaast bestaan er voor sommige gevaarlijke stoffen alternatieven. Zo verbiedt de Bestrijdingsmiddelenwet de toepassing van stekpoeder voor kinderen, maar een vervanger voor dit middel dat later op het stekmateriaal gespreid kan worden, voorkomt problemen.

Meer belemmeringen

Er worden naast de leeftijdsgrens ook eisen gesteld aan kleding die een be-

paalde mate van bescherming moeten bieden. De wetgever stelt echter geen aanvullende eisen aan de begeleidende docenten. Waar een EHBO-er ieder jaar een herhalingscursus volgt, gelden er geen verplichte applicatiecursussen voor docenten. Rijnsent: “We vinden het de verantwoording van de docenten en de opleidingen zelf de lessen door gekwalificeerde docenten te laten verzorgen.” Bedrijven en instellingen die de wet overtreden kunnen van de inspecteur een boete krijgen. Meestal krijgen overtreders de gelegenheid hun fouten te herstellen.

Dirk Jongkind, cursuscoördinator van de mbo-afdeling van het Wellantcollege in Aalsmeer, vertelt dat zijn instituut absoluut geen bestrijdingsmiddelen gebruikt. Hoewel er wettelijk ruimte bestaat om leerlingen van achttien en ouder zonder licentie met bestrijdingsmiddelen te laten oefenen, ziet Wellant hier toch vanaf. Jongkind: “Bij door bestrijdingsmiddelen veroorzaakte ongevallen keert de verzekeraar niet uit.” Het risico dat ondanks alle voorzorgsmaatregelen leerlingen of buitenstaanders in of buiten de lesuren in aanraking komen met bestrijdingsmiddelen of de residuen ervan, vindt hij te groot. “Wij zijn zelfs verantwoordelijk voor ongevallen met deze middelen bij

een inbraak.” Daarnaast vallen scholen wettelijk onder woon- en verblijfsgebouwen en mogen ze zonder speciale voorzieningen niet meer dan 25 kilo bestrijdingsmiddelen opslaan. Als alternatief werken de leerlingen met in water gemengde kleurstoffen om de benodigde vaardigheden te leren. Jongkind: “Het gaat immers om het afstellen, het mengsel, de veiligheidsaspecten en de berekening van de juiste hoeveelheid.” Dat leerlingen onder de zestien binnen twee weken na een behandeling niet in aanraking mogen komen met behandelde gewassen, gaat hem persoonlijk te ver. “De wetgever scheert alles over een kam. Er bestaan bestrijdingsmiddelen die een veiligheidstermijn van vierentwintig uur hebben.” Hij vindt dat alle regels het er voor zowel het onderwijs als het bedrijfsleven niet gemakkelijker op maken. Steeds meer bedrijven houden noodgedwongen hun deuren voor jongeren gesloten. Dit sluit hen uit van vakantiewerk wat de kennisgeving met het vakgebied vertraagt en het herkeningskader kan bemoeilijken. ∞

Gerrit Strijbis